

Voorwoord.

Voorjaar 2005. Het is bijna 5 jaar geleden dat we, in het kader van “Simmer 2000”, de internationale Kingmadag in Zweins gehouden hebben. Er kwamen ongeveer 400 deelnemers en in alle bescheidenheid kunnen we zeggen dat het een succes was. Onder andere door enkele buitenlandse deelnemers werd ons gevraagd of zo iets nog eens herhaald kon worden. Na vijf jaar leek dat wel een goed idee. Het bestuur is vorig jaar dan ook begonnen met voorbereidingen. Of het ook door kon gaan en in welke vorm hing af van het aantal deelnemers. Zij moeten gezamenlijk de kosten dragen. De eerste peiling leverde een tegenvallend aantal deelnemers op en dus te hoge kosten per deelnemer. Tot onze spijt kunnen we daarom de dag in deze vorm niet door laten gaan. Wel zal er voor onze buitenlandse deelnemers die daarvoor belangstelling hebben een beperkt programma worden verzorgd (zie pag. 2).

Verder in deze Kinkhoorn een verslag van de lezing over Heraldiek door de heer Terluin op de donateurmiddag gehouden. Ook Ignatius kwam die middag en komt in dit nummer weer aan bod.

Dan is er de Kingma State aan de waddenzeekust!

Op diverse kaarten komt de naam Kingma voor, net achter de zeedijk boven het dorp Nes. Dat heeft mij altijd al geïntregeerd. In de folder over de Landelijke Archievendag (30 oktober 2004) ontdekte ik dat er een “Streekarchivariaat Noordoost-Friesland” was in Dokkum. Daar moest dus wel meer te vinden zijn over deze intrigerende State en zijn naamgever. Dus toog ik op bovengenoemde dag naar Dokkum en vond het archief, gevestigd op de tweede verdieping van de Brandweerkazerne. Dit laatste had tot gevolg dat ik er een paar keer aan voorbij reed voor ik daar achter kwam. Bovendien bleek deze dag niet zo'n gelukkige keus omdat de benodigde archiefstukken die dag niet toegankelijk waren. Men probeerde nog wel wat voor me te doen maar dat leverde niets op. Toen heb ik de rest van de tijd maar besteed aan het bezoeken van de plek waar de State ooit gestaan heeft en gesproken met de mensen die op en bij die plek wonen.

Na nog twee bezoeken aan Dokkum wist ik meer maar nog niet alles. U leest er over in dit nummer.

Kees Kingma
Voorzitter

Mededelingen Kingmadag 2005

Jammer genoeg hebben zich niet voldoende deelnemers gemeld om het programma te kunnen uitvoeren. Het aantal aanmeldingen was te laag om tegen acceptabele kosten de dag te organiseren.

We hebben dan ook met veel spijt moeten besluiten om de Kingmadag 2005 niet door te laten gaan.

Wel zullen we de buitenlandse Kingma's die zich hebben aangemeld en daarvoor belangstelling hebben persoonlijk ontvangen en rondleiden.

Het programma voor hen ziet er als volgt uit:

De deelnemers worden ontvangen in het oude stadhuis van Franeker. Vervolgens gaat de groep met eigen vervoer naar Zweins waar een wandeling met rondleiding plaats vindt langs het Theehuis in Kingmatille, het terrein van de voormalige Kingma State en de Reginakerk met de graven van Kingma's uit de 17e eeuw in Zweins.

In het Dorpshuis is er tenslotte een lezing over de historie van Kingma State.

Organisatoren Kingmadag 2005

Contactadres:
Organisatie Kingmadag 2005

T.a.v. Lies Kingma
Linnaeuslaan 61
3571 TV Utrecht
Tel: 030 273 1255

E-mail: kingmadag2005@hotmail.com

Samenvatting lezing over heraldiek door de heer J.C. Terluin¹ op 20 november 2004 te Zweins.

De Heraldiek is ontstaan in de 11e eeuw en had sterk te maken met de onherkenbaarheid van de geharnaste ridder. Door tekens en kleuren werden ze herkenbaar. Dus kleur bekennen.

Het woord heraldiek of wapenkunde, is afgeleid van heraut. De heraut was onder anderen belast met het organiseren van toernooien, waarbij de herkenbaarheid een belangrijke rol speelde. Door de verschillende wapens en tabberds en de deelnemersboeken (wapenboeken) konden gesneuvelden worden geïdentificeerd. Naast de ridders en vorsten, gingen ook de burgers van steden, geestelijken, dorpen en streken hun wapen voeren.

Het Friese wapen heeft een lange geschiedenis. In 1440 wordt het vermeld in een wapenboek in Zweden. Keizer Maximiliaan I verleende in 1498 Friesland haar wapen met helmvoering. Het huidige wapen met de prinsenkroon dateert van 1815.

Sinds de 14e eeuw voerden ook de leden van de Friese adel wapens. Sinds de 15e eeuw voegden de Friezen de halve Duitse adelaar toe aan hun wapen als symbool van de Friese vrijheid. In 1417 verleende de keizer Sigismund Friesland de zogenaamde

Rijksbemiddelbaarheid, dat wil zeggen dat men rechtstreeks onder de keizer viel. Dit privilege is gebaseerd op een vals Karel-privilege, waarin Karel de Grote de Friezen hun vrijheid zou hebben geschonken.

De steden Sneek en Workum voerden als eerste steden de halve keizerlijke adelaar, spoedig gevolgd door de adel. De halve Duitse adelaar werd spoedig gezien als het symbool dat men rechtspraak in naam van de keizer en zou eigenlijk alleen gevoerd mogen worden door personen die recht hadden op het grietmansambt.

De halve adelaar werd erg populair bij de eigeengeërfde families. In de heraldiek wordt de halve adelaar aangeduid als de Friese halve

¹ Vice-voorzitter van de Fryske Rie for Heraldyk van de Fryske Akademy

adelaar, een symbool van de Friese identiteit.

De Friese adel liet vaak door symbolen als de ster, lelie en leeuw, haar vroomheid tot uitdrukking brengen in het wapen. De eigengeërfde wapens waren vaak een mix van vroomheid en het tonen van hun rechten en plichten.

Zoals zovele eigengeërfden, beschikten de Kingma's ook over een eigen wapen. Hieronder zien we het Kingma wapen, zowel met als zonder Friese halve adelaar. Wat betekenen de verschillende symbolen op het wapen?

1. De adelaar.

De adelaar geeft recht op het grietmansambt en symboliseert de Friese identiteit.

Keizer van het
Duitse Rijk

Jan Kingma

2. De wulken.

Aangezien de Kingma's niet aan de zee woonden, heeft dit symbool niet te maken met het recht op inzamelen van schelpen of visvangst. Mogelijk wijst de wulk, of kinkhoorn, op de state, als trots bezit van de familie. De Wulk als onderkomen, slakkenhuis.

3. De pijl.

Er zijn verschillende mogelijkheden zoals jachtrecht, maar ook heervaartplicht, de verplichting om gevechtskracht te leveren aan de verdediging van het land, wanneer dit nodig was.

4. De Zwaan op de helm.

Symbool van de zwanenjacht. De halsband geeft aan dat de zwaan het eigendom is van de state heer.

Naast de boven getoonde twee wapens, bestaat er nog een derde wapen van de Kingma's. Dit wapen komt voor in het wapenboek en is van Jan Kingma. Welke Jan Kingma het betreft is niet zeker, maar aangezien dit wapen een duidelijke breking of te wel een variant is op het eigenlijke Kingma wapen, word verondersteld dat dit wapen betrekking heeft op Jan/Johannes Kingma, gedeputeerde van Westergo, gehuwd met Bauck van Beijma. Ze woonden op Ferniastate te Minnertsga en later in Tietjerk.

Samenvatting: Tjeerd Kingma

De militaire verrichtingen van Ignatius van Kingma in het rampjaar 1672

Het artikel in Kinkhoorn nummer 10 over de correspondentie van Ignatius van Kingma (1621-1700) met de Friese stadhouder Willem Frederik van Nassau-Dietz eindigt met het feit dat op 3 augustus 1662 Ignatius van Kingma door Gedeputeerde Staten van Friesland wordt aangesteld als majoor in het regiment Sommeldijk. Dit volgende artikel, gebaseerd op mijn lezing tijdens de donateurbijeenkomst van 20 november jl., gaat in op de militaire verrichtingen van Ignatius tijdens het, voor de Republiek rampzalige, jaar 1672.

Het land werd in dat jaar op vele fronten aangevallen door een internationale coalitie van Engeland, Frankrijk en bisschop van Münster die het gemunt had op de notoir rijke Republiek.

Ignatius was inmiddels opgeklommen tot kolonel in het leger der Verenigde Nederlanden en voerde het bevel over een eigen regiment ruiters (6e Regiment op Friesland met 6 compagnieën) in het leger der Staten Generaal. Dit regiment was opgericht in het kader van de wederopbouw van het leger met het oog op de dreigende aanval van Fransen (onder leiding van Lodewijk de 14e, bijgenaamd de Zonnekoning) Duitsers en Engelsen.

Eerst even een korte schets van de internationale situatie.

Duizend jaar weer, wind en water in de lage landen van J.Buisman¹ (KNMI), deel 4 1557-1675, geeft een aardige, bondige samenvatting: “Frankrijk is verreweg het sterkste land in West Europa in de tweede helft van de 17e eeuw. De Zonnekoning heerst hier van 1661 tot 1715.

Het Duitse Rijk is ontvolkt en versplinterd, Spanje een 'gebroken riet', Denemarken en Zweden zijn uitgeput door oorlog, Engeland probeert vooral zijn hegemonie op zee te vestigen en de Habsburgse Keizer heeft zijn handen vol aan de Turken die voor Wenen staan. Frankrijk echter is stabiel en op economisch en cultureel gebied toonaangevend in Europa. De enige rivaal van betekenis is de Republiek van de Zeven Provinciën onder leiding van Johan de Witt. Lodewijk wenst een leiderspositie voor zijn land in Europa en hij streeft naar veilige, dus natuurlijke grenzen: de Rijn, de Jura, de Alpen en de Pyreneeën.

Daarbij is van groot belang dat Frankrijk verreweg het volkrijkste land van West-Europa is en dus een sterk leger op de been kan brengen.

De Franse bevolking telt rond 22 miljoen mensen, net zoveel als de omringende landen bij elkaar: het Duitse Rijk heeft rond 10 miljoen inwoners, Engeland rond 5 miljoen en de Republiek ca. 1,5 miljoen inwoners.”

We weten dat Ignatius in februari en april 1672 is gelegerd in Meppel, waar zijn regiment deel uitmaakt van een zogenaamd 'vliegent leger'. Tegenwoordig zouden we dat een mobiele brigade noemen.

Deze verdedigingslijn was vooral bedoeld om de aanval van de Duitse bisschop af te slaan.

We lezen daarover in *Het Staatsche Leger*¹:

“Friesland en Groningen verlangden tot bescherming van hun grondgebied en van Drente een 'vliegent leger' nabij Meppel op te stellen, tevens maatregelen om den vijand te beletten door Oost-Friesland voort te dringen.

¹ Het Staatsche Leger, 1568-1795, deel V, belangrijke bron voor gehele artikel.

In februari 1672 ontving Hendrik van Bernsau, Drost van Drente, opdracht “*dat hij de passages in Drenthe met goede ende suffisante slaghboomen sal hebben te doen voorsien om in tijde van nooth geslooten en de voorschreve pasages beseth te kunnen werden*”.

Laatstgenoemde taak viel toe aan het 'vliegent leger' waartoe zes regimenten behoorden: de infanterie regimenten van Hans Willem van Aylva, George Wolfgang van Schwartzenberg en Andolf Clant, de cavalerieregimenten van Ernst Willem van Haren, Ignatius van Kingma en Boudewijn van Soutelande.”

Het cavalerieregiment Kingma verhuisde spoedig daarna met andere Friese regimenten naar de IJssellinie bij Huissen en Tolhuis om daar de snel oprukkende Fransen tegen te houden.

Veldman zegt daarover in Kinkhoorn 7:

“Aanval van de Fransen; bij Lobith over de Rijn door verraad van veerman die een doorwaadbare plaats aanwees (zeer droog voorjaar en lage waterstand). Slag bij het Tolhuis. Daar lag een Fries regiment infanterie onder bevel van Hans Willem van Aylva. Dit regiment leed grote verliezen.

Het Fries regiment cavalerie onder bevel van Ignatius lag bij Huissen en had geen invloed op deze strijd. Dit regiment trok zich terug op Muiden met veldmaarschalk Johan Maurits de Braziliaan (1604 - 1679) om Amsterdam te beschermen en om de sluizen van Muiden te bezetten.”

Had het Regiment Kingma geen invloed op de strijd? Ik ging op onderzoek uit en kwam tot een andere conclusie. Het ziet er naar uit dat Ignatius wel degelijk bij de strijdhandelingen betrokken was.

Op 9 juni was het hoofdkwartier van de Fransen gevestigd in Wesel. Het rijke Holland lag nu voor hen binnen handbereik. De Zonnekoning leidt persoonlijk de aanval.

De Fransen besluiten, na verkenning van de situatie, om de Rijn over te trekken bij Tolhuis (Lobith) om zo via een ontrekkende beweging door de Betuwe de IJssellinie te omzeilen. Ze hebben tot hun verassing ontdekt dat de overkant van de Rijn hier onverdedigd is.

Waar zijn de verdedigers?

Commandant Montbas beschikt voor de verdediging van dit hele strategische riviervak tussen Huissen en Tolhuis nabij Lobith tegenover de Schenkenschans, over slechts twee regimenten infanterie en twee regimenten cavalerie: een te kleine macht om dit vak te verdedigen.

De infanterie van Van Gent en de cavalerie van Kingma worden bij het Tolhuis geplaatst.

Op 11 juni besluit Montbas om onduidelijke redenen (verraad van deze Fransman in Staatse Dienst?) de aanval niet af te wachten en zijn stellingen te verlaten. De 1300 cavaleristen krijgen opdracht zich terug te trekken. Vanaf de andere kant van de rivier zien de Fransen op deze dag dus geen verdediging.

De Prins van Oranje zendt onmiddellijk veldmaarschalk Wirtz met een aantal Fries regimenten waaronder Kingma 's nachts retour naar de bedreigde plaats.

De rivierstand is door de aanhoudende droogte erg laag. Boeren maken de Fransen erop attent dat de Rijn op een bepaalde plaats goed doorwaadbaar is.

Terwijl de Zonnekoning toekijkt vanaf de 70 meter hoge Elterberg, trekken op zondagochtend 12 juni 6000 Franse ruiters onder leiding van Turenne door de Rijn. Het water komt de paarden niet tot aan de borst. Onverwachts ontstaat er een hevig gevecht.

De Friese cavaleristen en infanteristen zijn nog net op tijd terug om te proberen de Fransen tegen te houden. Maar de overmacht is veel te groot. Uiteindelijk moeten de Staatse troepen zich na een hevig gevecht terugtrekken. De Fransen trekken over de rivier en bereiken na een paar dagen door de Betuwe de stad Arnhem die ze op 16 juni innemen.

De Prins besluit de IJssellinie op te geven en trekt zich terug naar Holland, om daar te proberen de aanvallers tegen te houden bij de Hollandse Waterlinie.

Op 16 juni staat de Prins met een verzwakte macht van hoogstens 8000 man, waaronder het regiment van Ignatius, voor de gesloten poorten van Utrecht. De stad heeft geen zin om de troepen te huisvesten.

De Prins besluit zijn stellingen te betrekken bij de Hollandse Waterlinie, waar hij 18 juni arriveert.

Door de verrassend snelle opmars van de Fransen en de droogte heeft de Hollandse Waterlinie nog niet voldoende tijd gehad om te worden geïnuundeerd.

Op 8 juni is bevel gegeven om de waterlinie in werking te stellen, maar op 18 juni staan nog slechts rond het nieuwe hoofdkwartier Nieuwerbrug de weilanden blank. Dat betekent dat Holland dan een volle week open en onverdedigd heeft gelegen en dat de Fransen een opgelegde kans voorbij hebben laten gaan.

Ignatius wordt met zijn regiment gelegerd voor Muiden, de toegang tot Amsterdam langs de zuidoever van de Zuiderzee. Hier verdedigt het regiment Kingma, onder aanvoering van veldmaarschalk Johan Maurits de Braziliaan, met succes Amsterdam en de sluizen in de Vecht tegen het Franse leger.

Op 20 juni arriveert bij Naarden een eenheid van 4000 Franse ruiters. Zoals ik in De Kinkhoorn, nummer 8, heb beschreven was het bezwaar echter, dat de cavalerie in de geïnuundeerde gebieden vrijwel onbruikbaar is en dat de ruitery weigerde als infanterie dienst te doen! Een staaltje van Friese trots?

Als Johan Maurits zich over de weigering beklagt bij Prins Willem III, schrijft deze op 27 juni terug, dat hij zijn eigen cavalerie musketten had gegeven en te voet in het moerasgebied liet vechten. De ruitery van Johan Maurits moest hetzelfde doen; zoniet goedschiks, dan met dwang. Of Johan Maurits nog dwangmaatregelen heeft toegepast is niet bekend.

Wel bekend is dat eind juni het Friese cavalerieregiment van Kingma naar Friesland wordt teruggeroepen. Maar dat had waarschijnlijk te maken met de dreiging in het Noorden door Munsterse troepen. Als gevolg van de overgave van Overijssel aan de Duitse en Franse bezettingsmacht liggen de noordelijke provincies voor de vijand open.

De Staten van Friesland en Groningen besluiten, in afwachting van versterking uit Holland, zich tot het uiterste te verdedigen. Zij hebben daarvoor bijzonder behoefte aan de uitgeleende regimenten cavalerie van prins George Frederik van Nassau en van Ignatius van Kingma. Ze dreigen zelfs de betaling van de regimenten te stoppen als ze niet onmiddellijk komen.

Mede dankzij hun inzet wordt de aanval van de Munsterse en Keulse troepen op de noordelijke provincies in het najaar afgeslagen.

De winter van 1672/1673 is soms streng en dat betekent dat de Hollandse, maar ook de noordelijke waterlinie wordt bedreigd.

Tussen 27 en 30 december doen de Fransen een poging om langs de oude Rijndijk vanuit Utrecht naar Nieuwkoop over het bevroren ijs een verrassingsaanval op Den Haag uit te voeren. Omdat halverwege de expeditie het weer omslaat en dooi intreedt, zakt zijn leger van 10.000 man door het ijs en moet wadend door het ijskoude water terugtrekken op Utrecht. Het zal voorlopig hun laatste poging zijn om Holland te veroveren.

Het jaar 1673 zet in met gevaarlijke dreigingen voor Friesland. Een aanval op de bevroren Noordelijke waterlinie behoort niet tot de onmogelijkheden. Om de Noordelijke bevelhebbers op één lijn te krijgen plaatst Willem III de gescheiden opererende legers onder één oppercommando en vraagt eind april hiervoor de gezaghebbende en diplomatieke prins Johan Maurits van Nassau Siegen (de Braziliaan) dit op zich te willen nemen.

Overigens is de instructie die Maurits hiervoor van Willem III krijgt een typisch staaltje van 'poldermodel' denken avant la lettre: hij zal de troepen in het Noorden commanderen “met communicatie en goetvinden” van de Staten van beide provincies en daarvoor overleg plegen met jan en alleman.

Maurits weet die zomer de gezamenlijk Frans-Munsterse aanval af te slaan, waardoor de dreiging voor de noordelijke gebieden voorlopig is verdwenen. Daarop verzoekt de Prins Willem III hem om versterking van zijn leger in Holland met enige Friese regimenten, omdat hij een aanval op Naarden wil ondernemen. Johan Maurits voelt hier niet zoveel voor maar zwicht uiteindelijk. De Friese troepen schepen in, maar als ze tenslotte in Holland aankomen is Naarden al gevallen. Maurits is er vervolgens dankbaar voor dat de Prins hem, na de verovering van Naarden, het cavalerieregiment Kingma terugzend. Hij wil namelijk Coevorden nog ontzetten. Als dat gebeurd is en de troepen de winterkwartieren opzoeken, vind Johan Maurits dat hij zijn taak volbracht heeft en keert terug naar Den Haag en Kleef. Naar zijn huizen en buitenplaatsen, zijn boeken en verzamelingen. Ook Ignatius zal waarschijnlijk verlof hebben aangevraagd om zich naar zijn State te begeven om daar uit te rusten en zijn zaken te regelen.

Joost Kingma

Militaire loopbaan van Ignatius van Kingma

Jaar	Datum	Leeftijd	Gebeurtenis
1621			Inte Saeckles (van) Kingma geboren
1647		26	Aanstelling door GS van Friesland als Kornet (=vaandrig)
1652	18 mei	31	Als Ritmeester (Kapitein) van een compagnie harcquebusiers op Texel
1662	3 augustus	41	Aanstelling door GS van Friesland als (Sergeant) Majoor te paard van het in april nieuw gevormde regiment
1667- 1668	5 mei	46	Gesuspendeerd (tijdelijk geschorst) wegens belediging tegen grietman Van Gosliga van Franekeradeel en notaris Rudolphi.
1671	7 maart	50	Kolonel te paard van een regiment ruiters in het Staatse leger.
1686	11 juni	65	Vaan gaat over naar ander Regiment. Staten van Friesland protesteren.
1688	2 april	67	Staten Generaal bepalen dat het regiment niet wordt hersteld.
1688	11 juni		Regiment wordt opgeheven
1700	26 nov	79	Ignatius van Kingma overlijdt

De Kingma State aan de waddenkust

Diverse oude kaarten vermelden in West-Dongeradeel, ten noordoosten van het dorpje Nes, de naam “Kingma”, bij een state die daar vlak achter de waddenzeedijk lag. Ik heb zes kaarten gevonden waarbij dit het geval is namelijk:

- de prekadastrale atlas deel 16, West-Dongeradeel, 1700/1640.
- de Atlas van Schotanus uit 1718.
- “Frisiæ Dominium, vernacule Friesland” van Halma, na 1729.
- Oostergo in 1739 van Vegelin.
- “La Frise” uit de “Atlas du Royaume des Pays-bas” uit 1830.
- Nieuwe Atlas v.d. Prov. Friesland van Eekhof, 1849 - 1859.

Ook het “Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden” door van der Aa (uit 1847-48) vermeldt de State en wel als volgt:

KINGMA of Kingema, voorm. state, prov. Friesland, kw. Oostergoo, griet. West-Dongeradeel, arr. en 7 u. N.O. van Leeuwarden, kant. en 3 u. O. ten N. van Holwerd, $\frac{1}{2}$ u. O. ten N. van Nes, waartoe zij behoorde, aan den zeedijk, W. van het Moddergat.

Ter plaatse, waar zij gestaan heeft, ziet men thans eene boerderij. De daartoe behorende gronden, beslaande eene oppervlakte van 4 bund.¹ 40 v.r.², worden thans in eigendom bezeten door onderscheidene eigenaren.

Oudtijds moet dit Kingma behoord hebben tot eene der plaatsen, wier eigenaars bij toerbeurten of afwisseling het grietmanschap bekleedden.

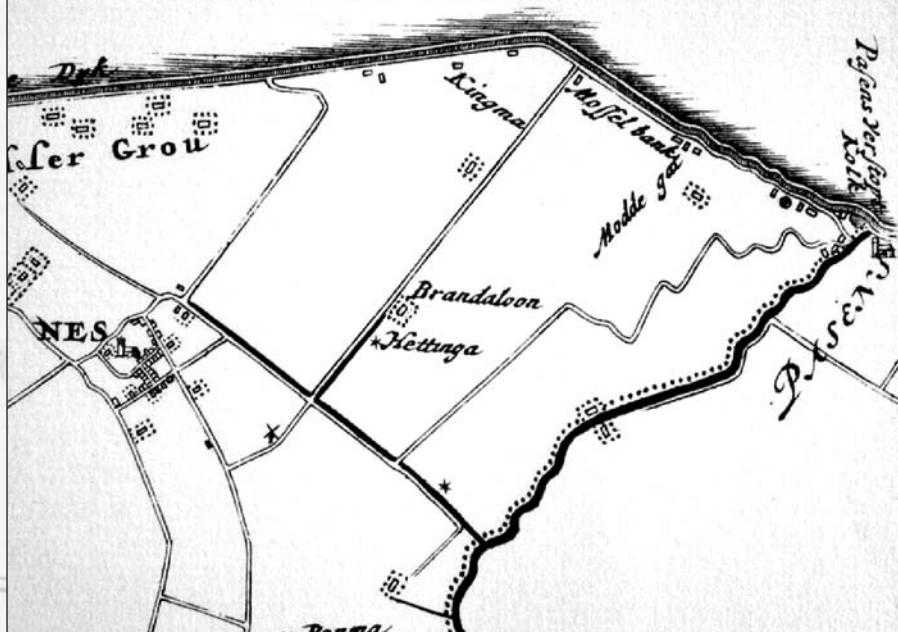
Al deze vermeldingen maakten mij uiteraard nieuwsgierig en riepen vragen op als: wie heeft daar gewoond en wanneer en wat is de relatie met de Kingma's uit Zweins?

Om een antwoord op deze vragen te vinden heb ik bezoeken

¹ Bunder: hectare = 10.000 m².

² Vierkante roede: is ongeveer 15,3 m².

Detail kaart van Schotanus uit 1718

verschenen floreenkohieren (voor zover bewaard gebleven) tot 1700, het oudste exemplaar, kwam ik een grote verscheidenheid aan namen tegen. Ook vaak meerdere namen van personen die ieder een deel van het perceel bezaten. De naam Kingma kwam er niet bij voor. Om verder in de tijd terug te gaan kon ik nog gebruik maken van de "Stemkohieren". Dit zijn lijsten met de namen van de stemdragende zaten of staten en hun eigenaar die de bevoegdheid had om te stemmen in dorps- en grietenijzaken.

In het stemkohier van 1684-85 wordt vermeld:

Kingma E. van Aylva

Hier is "Kingma" de naam van de state en "E. van Aylva" de naam van de stemgerechtigde eigenaar die zeer waarschijnlijk ook grietman geweest is, evenals zijn nazaten.

In het stemkohier van 1640 wordt vermeld:

Keijma de secretaris Cornelis Vermees Homme Jetzes

Hier is "Keijma" de naam van de state, "Cornelis Vermees" de eigenaar en "Homme Jetzes" de naam van de meyer = de gebruiker.

Aangezien het hier blijkbaar wel om dezelfde state ging zijn er twee

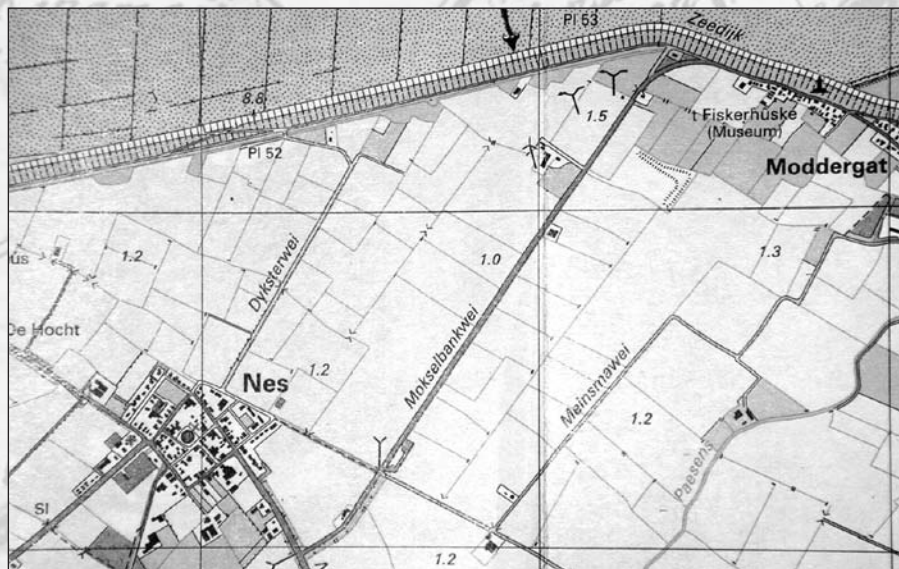
conclusies mogelijk.

1. “Keijma” is een foute notatie van de naam Kingma. Er zou dan een Kingma vòòr 1640 eigenaar en naamgever van de state geweest moeten zijn.
2. “Kingma” is een foute notatie van de naam Keijma. Gezien de klankverwantschap kan men denken aan een verbastering als gevolg van mondelinge overdracht. Er zou dan bij Nes nooit een Kingma State geweest zijn. Het feit dat bij Nes de naam Kingma zo vaak op kaarten voorkomt is te verklaren uit het feit dat kaartenmakers in die tijd notoire plagiaat plegers waren.

Een document van vóór 1640 zou dit raadsel op kunnen lossen.

Mogelijk kan het “Register van aanbreng” uit 1511, een voorloper van de floreenkohieren, uitsluitsel geven. Maar daarvoor moet ik weer in Leeuwarden zijn. Daarover dan in een volgende Kinkhoorn.

Kees Kingma

Huidige situatie ten N.O. van Nes - De genoemde boerderij bij de pijl. Het slotenpatroon is ten opzichte van de kaart van Eekhof gewijzigd als gevolg van een ruilverkaveling die tussen 1977 en 1984 heeft plaats-gevonden, maar is op veel punten nog wel herkenbaar.

OUR KINGMA FAMILY HISTORY

By Jessie Kingma Brandes

Jessie Kingma Brandes, dochter van emigranten John en Vinie Kingma, tekende het verhaal van haar ouders op om het te vertellen tijdens een reünie van deze Amerikaanse Kingma-tak afgelopen zomer in New Jersey.

Het verhaal -in enigszins ingekorte vorm- is een goede illustratie hoe het Kingma-emigranten ruim honderd jaar geleden in de VS vergaan is. In het licht van de Kingmadag 2005 een interessant inkijkje in hun leven.

Our parents emigrated from Holland to the United States circa 1888. John was approximately ten years of age when his widowed mother came to this country with her children around 1888. John's father traded in horses in Holland and made occasional business trips to England. On one such trip as he was returning to his home in Holland his body was found on the highway, of that day. It was believed that he was robbed and murdered by bandits who knew of the money he was carrying.

After settling in America my father became employed in the silk dye houses as many immigrants were employed in those days. The dye houses always slowed down with work in the summer months due to the terrific heat in these dye shops. Pop then went to work outside as a mason laying sidewalks, erecting brick steps and concrete retaining walls.

Vinie was about five years of age when her parents emigrated from Holland to America with their family circa 1887. After settling in the Paterson, New Jersey area, Vinie attended elementary school. After leaving school she worked as a messenger girl in the “jute mills” of Paterson, bringing spools and supplies to the weavers.

My earliest recollection of my parents was in the house at Stam's Alley, Hawthorne, New Jersey circa 1920. I awakened from noises in the kitchen. It was my father starting a fire from kindling wood in the huge (to me) black iron coal stove. This stove and a portable oil heater were our means of heating our living quarters. The cooking was also done on this stove both winter and summer. There were also iron molds my mother heated on the stove. After they were heated almost red hot, they were snapped into casings with a handle on top to be used for the weekly ironing.

Our mother made the bread for the family. The flour and other ingredients were put into a large metal bread dough mixer. A shaft ran through the center of the mixer. On the outside of the mixer a crank was attached to the shaft. This rotated the shaft which also had a blade attached to the lower end for mixing the dough. The crank was turned manually until the dough formed. Then the dough was removed and kneaded and left to rise after which it was kneaded a second time. It was then shaped into loaves and placed in bread tins and left to rise again.

Brother Ed remembers he and sister Nellie then hauled the loaves to Persma's Bakery for baking in their ovens for three cents a loaf.

In our house on Stam's Alley, we had a huge cistern in the cellar (I was scared to death of it). Brother Ed remembers the rainwater was drained into this vat for all our needs. There was a water line extending to a hand operated pump installed on the wall of the cellar. Water was pumped through a water line to the clothes washing machine. The washer was a wooden tub and had a lever on the side that was moved back and forth to agitate the water. There was also a wringer attached to the washer to squeeze the water from the clothes and linens by the means of a crank that turned the rollers and was again, hand operated. When the children were around they all helped in operating the various cranks. Water was heated for these tasks in large, oval copper kettles on a two burner gas plate. Baths were taken in round galvanized wash tubs (No peeking, please.)

Christmases were meager at Stam's Alley. One year there was a long strike in the dye houses. That Christmas the stockings were filled with coal and an orange. I guess the coal was a symbol of warmth. I don't remember this but it was told to me later.

One day Jessie, aged three, got into the icebox. One square of yeast must have looked good to her so she ate it. This was unheard of in those days and when Mom discovered what had happened, she panicked. The doctor and the family were sure Jessie would swell up like a loaf of bread from the gas created by the yeast. The doctor had her brought to the hospital to pump the contents of her stomach. The story goes that a few months later yeast was being advertised as being a boon to your health (the beginning of the end of the dark ages circa 1920).

The older children attended the Christian school on Belle Avenue and Fourth Street. On the way they walked through Muese's lots. Brother Ed remembers construction work in this area. Sanitary pipes were being installed for drainage. He says one day sister Nellie decided to investigate what was going on. When she had seen the large pipes they looked like a tunnel to her so she thought she would creep through. After a short distance she got stuck and could go neither forward or back. She became terrified and people gathered and tried to help her out. It took the aid of the police and fire department to free her. Needless to say she didn't try that again!

We had a trolley car line near the home that went to Paterson for shopping. It was a real treat having a ride on the trolley, especially in the summer when the sides were opened.

We attended church services on Second Street. We walked both ways: in the morning to the church service and afternoon to Sunday School. There was also an afternoon service in the Dutch language. The elite of that day had the luxury of having horse drawn carriages. How we envied them! During the services the horses and buggies were sheltered in a three-sided barn.

In those days we had dirt roads circa 1920/21. The main roads were fortunate to have wooden planks. Then came the day North Eighth Street got paved. The kids in the neighborhood went wild with excitement at all the bustle. The cement was laid and then men, wearing heavy, heavy work shoes and using huge bristly push brooms swept it level. This made a lined texture on the surface, and low and behold: we had a PAVED ROAD.

Brother Ed recalls the occasion when our father John became a naturalized citizen of the US on April 19, 1922, at age 43. Pop came from the ceremony with a small flag in his hand, which had been given to him in honor of the occasion. He held it up and said, "Now I am American, no more Holland." This episode meant a great deal to him as one of the proudest events in his life.

Our parents dreamed of a home of their own for their growing family. I always marvel at the fact that with nine children they made this their goal. Eventually, their dream came true and somehow, they were able to purchase two plots of ground, 25 by 100 feet each, for the staggering sum of fifty dollars. A contract was secured and a two family home was erected at 92 Struyk Avenue, Prospect Park, New Jersey. The contractor for building the house was a Mr. Van Buiten. Richard got a job working for him as a carpenter. When the house was totally framed, a big limb of a tree was placed at the peak of the house. This meant that the workers were to receive a treat from the owners. I do not recall who was with me when a few days later we went up to the house with a bucket of lemonade and cookies to the workers. They really enjoyed it. There was no down payment on the house and the monthly payments were \$24.00.

On a bright sunny day in September our belongings were moved to the new house. The moving was done by family with even the youngest children joining in to help. I remember brother Ed pulling a wagon up the avenue, which was very steep. A chest of drawers was perched in the wagon. Sisters Lena and Jessie went along and with our little hands held the chest steady as we tottered along. What a

joy the new house was. We had gas and electric utilities and city water...and also indoor plumbing! A new gas stove to cook on and other luxuries. The house was heated by a large black iron coal stove and portable kerosene stove.

The first big event in the new house was the blessed birth of our brother John, Jr. on the 22nd of December 1922. Just in time for our first Christmas celebration in the new house. In the spring Pop planted a garden. He had flowers from April until frost. The neighbors were always given flowers to bring to patients in the hospital. He also had a vegetable garden.

For recreation we mainly had picnics and outings by trolley car to Pennington Park, Paterson, the playground of that time. A real highlight was a weekend trip to our grandparents in Bound Brook. This was done by trolley to Newark and then a train to Bound Brook. We loved it! Later on Dick bought a car and we went by car. What progress we were making: the first step of transportation independence for the family.

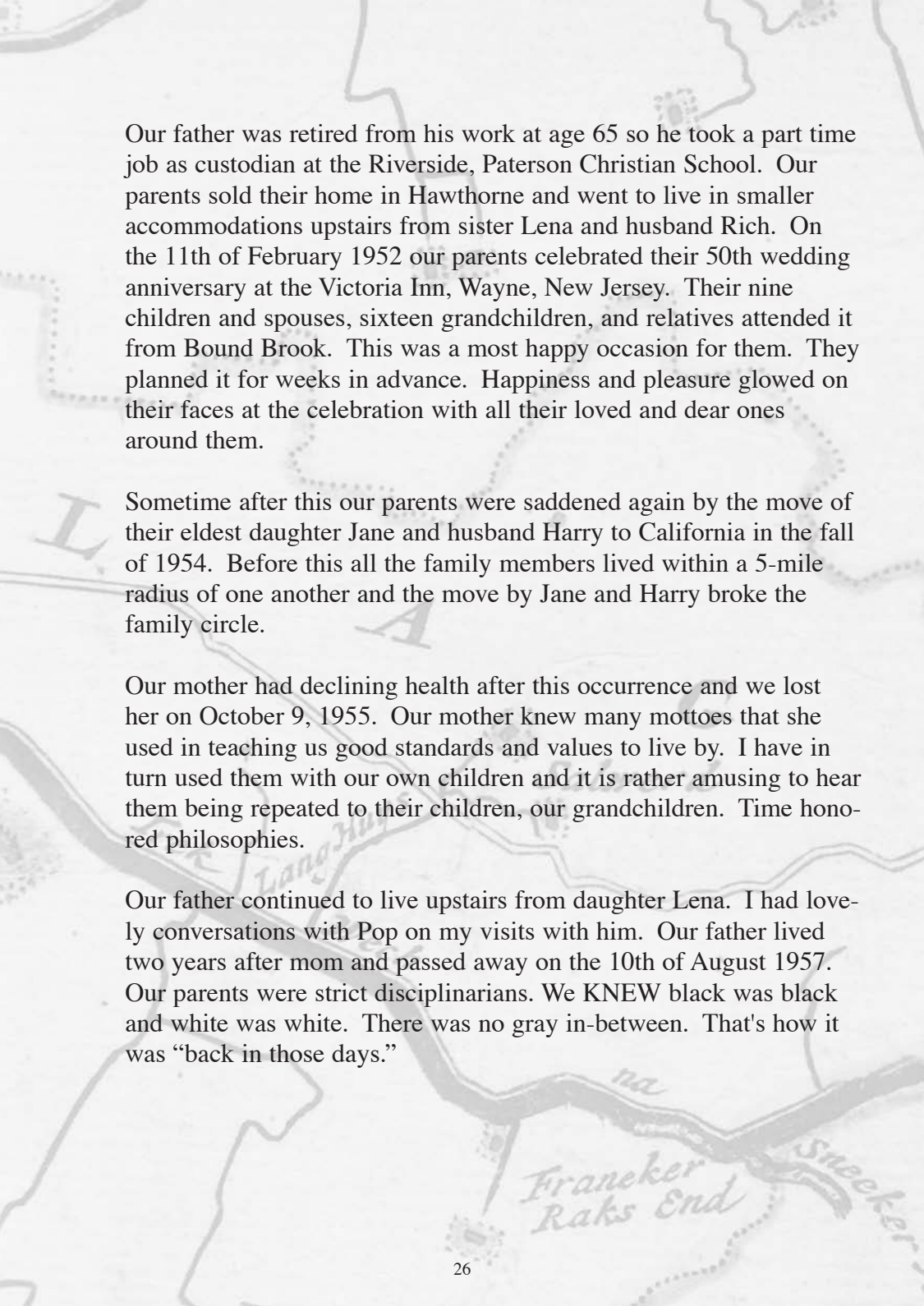
National events also moved forward in the 1920's. Charles A. Lindbergh made the historic first non-stop flight across the Atlantic Ocean. Lindbergh left from Roosevelt Field, New Jersey in a single engine plane, "The Spirit of St. Louis", on the 20th of May 1927. He landed the following day at Paris, France and was given a hearty royal welcome.

On July 8, 1931, the family was plunged into sorrow over the unexpected death of our son and brother John, Jr. John was accidentally burned with gasoline on July 6 through a playmate's reckless deed

and died two days later. We were all shocked and heart broken over this sudden tragedy. Pop and Mom never got over the profound grief they experienced losing their youngest child in this tragic way. Our parents could not bear to live in our house anymore, seeing the area where this tragedy occurred. In May 1932 we moved to Hawthorne, New Jersey. In spite of the depression of the 1930's we enjoyed many happy occasions in this home.

We “upped” into a steam heated home with bathroom and hot running water. Two weeks after we moved brother Dick got married to Mina Doorn on June 8, 1932. This was the first of nine marriages from this home over a period of eleven years. Also Mom and Pop became grandparents 10 times. We also rejoiced with our grandparents Klaas and Janke Yonkman in the celebration of their 60th wedding anniversary on the 10th of May 1940 in Bound Brook, New Jersey. Among the guest were four of the Yonkman children, fourteen grandchildren, and six great grandchildren. It was a wondrous occasion.

Then suddenly, On December 7, 1941, our nation was plunged into war. The Japanese made a sneak attack on the Pearl Harbor Naval Base on the south coast of Oahu Island. There were many dead and injured and much destruction. This resulted in the formation of the Selective Service Draft System. Our brother Henry was drafted and after serving a short period received an honorable discharge. Sister Marge's husband was also drafted and served with the US Signal Corp from 1943 until 1946 at the end of the war. Those at home worked in war material production plants. We had black out restrictions, food rationing, etc. The war with Japan ended soon after the disastrous bombing of Hiroshima by the first atomic bomb on August 6, 1945. Thousands were killed and injured and the city was leveled. The Japanese surrendered on August 14, 1945. The formal document of surrender was signed on September 2, 1945.

Our father was retired from his work at age 65 so he took a part time job as custodian at the Riverside, Paterson Christian School. Our parents sold their home in Hawthorne and went to live in smaller accommodations upstairs from sister Lena and husband Rich. On the 11th of February 1952 our parents celebrated their 50th wedding anniversary at the Victoria Inn, Wayne, New Jersey. Their nine children and spouses, sixteen grandchildren, and relatives attended it from Bound Brook. This was a most happy occasion for them. They planned it for weeks in advance. Happiness and pleasure glowed on their faces at the celebration with all their loved and dear ones around them.

Sometime after this our parents were saddened again by the move of their eldest daughter Jane and husband Harry to California in the fall of 1954. Before this all the family members lived within a 5-mile radius of one another and the move by Jane and Harry broke the family circle.

Our mother had declining health after this occurrence and we lost her on October 9, 1955. Our mother knew many mottoes that she used in teaching us good standards and values to live by. I have in turn used them with our own children and it is rather amusing to hear them being repeated to their children, our grandchildren. Time honored philosophies.

Our father continued to live upstairs from daughter Lena. I had lovely conversations with Pop on my visits with him. Our father lived two years after mom and passed away on the 10th of August 1957. Our parents were strict disciplinarians. We KNEW black was black and white was white. There was no gray in-between. That's how it was "back in those days."

Beroemd

Genealogie houdt ons altijd erg bezig. Van wie stammen wij af?

Wat voor soort mensen waren onze voorouders.

In dat verband kreeg ik een aardig stukje toegespeeld over een beroemde tak van de familie: de hardrijdersfamilie Kingma, beroemde schaatsers uit de 19e eeuw.

'Bepaalde families schijnen in erfelijk opzicht belast te zijn met bepaalde eigenschappen. De één is een uitstekend veefokker, de ander een goed schaatsenrijder.'

Zo opent een verhaal van de hand van drs. J. Lolkama in *Triomf en Tragiek in de Historie van de Elfstedentocht*¹.

Het gaat hier om de drie gebroeders Benedictus, Merk en Marten Kingma die tussen 1885 en het eind van de 19e eeuw vele successen op de ijsbanen oogsten. Zij waren de eerste generatie Friezen, zo schrijft Lolkama, die de faam van deze provincie tot ver in het buitenland vorm gaven. Benedictus was de oudste broer en hij versloeg op 25 februari 1885 in Oslo de snelste rijder uit Noorwegen, Carl Werner.

Merk Kingma, al vanaf zijn zestiende actief als hardrijder, was een echte korte baanrijder. 'Hij werkt bij het rijden sterk met den armen, het is alsof hij zijn lichaam vooruitwerpt' schreef *Eigen Haard* over hem in 1892.

Marten Kingma, naast schaatsenrijder ook wielrenner, versloeg onder meer in 1893 de Noor Axel Hagen in een internationale vijfhonderd meter race.

Goed om van deze hardrijdende Kingma's te weten. En nu snel in de stamboom gedoken om te zien wie er van deze beroemde voorouders afstamt!

¹ 1986 Uitgeverij T. Wever B.V., Franker

